

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT. PRETPLATA: GODIŠNJE K 120, POLUGOD. K 60, ČETVRTGOD. K 80, POJEDINI BR. 4 K. IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

Savez jevrejskih općina

a. l. Kad se u Osijeku zaključio Savez općina, mi nijesmo tajili svoje zabrinutosti radi izvjesnih tendencija, koje su dosta bitno utjecale na duh, kojemu bi imala podleći ova organizacija, što ona je pozvana da za židovstvo naše domovine vrši kao njegova priznata predstavница prevažne zadatke. Ipak, mi smo se radovali, što je pored svih protivnih tendencija prevladala spoznaja o potrebi organizatorne koncentracije sveukupnog našeg židovstva. Od tada je prošla preko godina i pol. Savez općina, a prema tome i organizacijona koncentracija svega našega židovstva postoji regbi samo u ideji, a i ovakova izgleda nam podosta smalaksala i izbljedjela. U časovima, kad izvjesne činjenice neminovno zahtijevaju, da se zvanično iznese pred javnost i zvane faktore, što mi želimo, i da se djelotvorno unapredjuju zdrave tendencije oko unutrašnjeg konsolidovanja našega židovstva, njegova su zvanična usta — Savez općina — nijema, bilo njegova života kao da je zastalo. Tu će se koji taj pozvali na to, da statuti Saveza nisu potvrđeni; no najmanje će to biti zapreka da se radi.

Vodstvu Saveza zacijelo nije izbjeglo, kako Vojvodjanski Židovi stvaraju zametke živoga organizovanja. Pojedinačno tu nastaje jedna židovska škola kao državna škola; ovdje jedno nacionalno društvo; napokon jedan židovski list, dobro redigovan, kao širitelj židovske svijesti, koji će biti važna poluga oko okupljanja židovskih energija.

Drugdje radom raznih društava i organizacija, najpače i cionističke, vrše se zadaci, koji zacijelo nisu isključivo cionistički. Tu nastaju pojedinačni kuratoriji za jevrejski jezik; ondje se jedna općina stara oko rada za izbor zvanja; drugdje opet u drugoj se formi radi oko fizičke regeneracije židovstva. Pokušaji oko preuzetbe socijalno ekonomske strukture židovstva postoje, izvršeni po pojedincima tek u zametku.

Karitativne zadatke nisu ni u pojedinim općinama po stalnom planu organizovane; još ima medju njima i konkurencije i rivaliteta.

U kulturnome pogledu židovstvo je Jugoslavije sveudilj malne potpuno sterilno. Nemamo ni demografije, ni ar-

hiva, ni židovsko-uzgojnih ognjišta. Brže bismo došli do cilja, kad bismo izbrojali, što zapravo imamo.

Ipak u tom našem židovstvu bude se prerazne blagoslovne sile. Naša omladina, malne bez ičije pomoći, stvara zajednice za svoju duševnu i fizičku obnovu. Najmladji svijesni dio našega židovstva, vojvodjanski, očituje nadasve zdrave i žive napore svoga židovskoga htienja.

Tko umije da čuje i nebučne glasove, lako će zamijetiti budjenje posvuda. Svuda je posijano zdravo sjemenje; no nije svuda priredjeno tlo, da zdravo iznikne. Ima mnogo sijača, pa i ako je sjemenje iz jedne sjemenjare, svak sije tek na svojoj čestici. Razni su metodi, raspoređena je ekonomija, a po tome i razni rezultati.

Život je jači od formi. I naše židovstvo i ako neelementarnom i revolucionarnom snagom, a to ipak sigurno i postojano traži organizovanu zajednicu, koja ima da bude dvoje: stvaralac sintetskih institucija i predstavnik naših težnja.

Najprije mi smo tražili, da dodje do Saveza općina, no općine sa svojim uzanim horizontima, bez ikakva smisla za širu solidarnost židovstva paralizovale su težnje za svojim ujedinjenjem u višu organizaciju. Svaki predstojnik i svako predstojništvo htjelo je da ostane jedan samostalni centar pa makar i sitni, lokalni. Danas je to već drukčije. Spoljašnji uslovi, unutrašnje osvještavanje traži solidarizovanje, a solidarizovanje pretpostavlja solidarnu organizaciju i zajedničko predstavnništvo i zajedničku egzekutivu. Ono je tu. Znamo, da je izabrano. Ali ono nas ne podsjeća da postoji. Pa ako pored toga živa želja za življim Savezom nije jenjala, već iz unutrašnje i spoljašnje nužde biva to jača, što više zamjećujemo neaktivnost vodstva, onda je to samo njegova negativna zasluga.

Jesu li pokušaji izгона studjinskih Židova tako davni, te ih smijemo zaboraviti? Nije li pretres ustava u svima nama izazvao pitanje, da li mi ništa nemamo da kažemo i da tražimo? Ne zamjećuju li se zvanični asemitezmi i antisemitizmi u upravi? Nije li iz stanarinskog pitanja i povjerenstva za prisilno odstranjenje stranaca u dobroj mjeri

nastalo židovsko pitanje? Je su li, jednom riječi, makar i samo naši općigradjanski i čovječiji uslovi sazđani u našoj domovini na osnovci zbiljske jednakosti svih gradjana? I tako bismo mogli nizati dalje niz pitanja, u koja ulažemo niz opravdanih nezadovoljstva, niz želja za sanacijom. A mi šutimo. Pasivno i strašivo. Duh geta šulja se našim redovima. Ponosno ističemo svoje ordene, svoje mrtvace na bojnim poljanama, gdje se radjalo oslobodjenje naše domovine. Osjećamo se bogato obdareni lijepim riječima ministara i drugih upravnika. Sugeriramo sebi da smo zadovoljni. A nepristrani motrilac sa strane sažalit će se nad nama, kako nam malo treba za naše zadovoljstvo.

Danas još na žalost, nijesmo tako daleko te bi se sve židovstvo naše domovine dalo nacijski okupiti. Ali toliko smo ipak postigli, da židovska koncentracija u cilju, kojemu ima da služi Savez općina, više nigdje ne će naići na otpor. U politici sastoji vještina u tome, da se iskoristi podesan čas, podesno i zdravo raspoloženje naroda u cilju stvaranja. Vodstvo Saveza židovskih općina ne će moći poreći, da je zgodan čas tu: želja svega židovstva naše domovine za organizatornim izražajem svoga zajedništva u cilju jedinstva, u cilju stvaranja centralnih institucija, u cilju homogenosti i stabilnosti vodjenja židovskih stvari i napokon u cilju homogenog izražavanja želja i centralne odbrane protiv asemitezma i antisemitstva.

Muževi, kojima je dano povjerenje Židova, pogriješit će u velike, ako se pod formalnim izlikama bez oklijevanja ne aktiviraju.

Koncentracija napora*

Cionizam je nastao u znaku borbe; on je stvorio unutar židovstva jednu barijeru, pa je tako židovstvo razdvojio u dva — mogli bi reći — protivna tabora. Cionizam stvorio je uspravne Židove sa jakim židovskim nacionalnim osjećajem, a sve što je spadalo u protivni tabor, bilo je sastavljeno ili od Židova, koji su bili sa čisto vjerskim osjećajem vezani o židovstvo ili od takovih,

* Donašamo ovaj članak uz primjedbu, da se ne saglašavamo u svemu s piščevim pogledima.

koji su naprama pitanjima židovstva bili posve indiferentni i neorijentirani.

Usljed toga nastupila je upravo začudna činjenica, da su mnogi vjernici židovski strpani u jednu kategoriju sa ljudima, koje a ma baš ništa o židovstvo ne veže.

Cijonisti su sa svojom besprikornom organizacijom, koja obuhvaća sav svijet i sa postojanošću, koja može da zadivi, izvojevali priznanje svojih ideala, koje su u doba nastanka cijonističke ideje mnogi i mnogi nazvali utopijom. No baš u času, kada se ideal cijonističke ideje, t. j. osiguranje javnopravno zaštićene židovske domaje u Palestini primiče svome ostvarenju, izbija činjenica, da cijonizam ne stvara u Palestini domaju za cijoniste, već za cijeli židovski narod, za cijelo židovstvo, iz ma kojih se ono elemenata sastojalo. Uredbe u Palestini treba da služe svekolicom židovstvu, a tereti za ostvarenje istih za sada skoro isključivo terete samo cijoniste. Ovo je jedno neodrživo stanje ne radi toga, što cijonisti ne bi htjeli da snose terete, ma i za nepristaše svoje, već naprosto radi toga, što ovaj teret daleko nadmašuje financijsku snagu kako cijonističke organizacije — tako i njezinih članova. Na djelu palestinskom treba da saradjuju svi elementi židovstva, jer se pozitivan rezultat dade postići samo onda, ako se tereti pravedno razdijele među cjelokupno židovstvo, a ne samo među njegove dijelove. Ma s koje strane posmatramo palestinski problem, nema sumnje, da svaka struja u ostvarenju židovske domaje u Palestini imade posebnoga interesa. Naravno da su u prvom redu na tom interesirani cijonisti, koji u tom problemu naziru mogućnost ostvarenja svojih nacionalnih aspiracija, no i drugi anacijonalno orijentirani Židovi, bilo iz vjerskog bratinstva bilo iz razloga filantropskih, moraju uznastojati, da velike mase istočnih Židova, koji su u svom životu i imovini ugroženi, nad, u utočšta u zemlji biblijskih otaca i da tamo nakon lu-

tanja od tisuću ljeta na svojoj grudi nadju sigurno utočšte. Nije nam posve jasno, gledaju li i američki Židovi židovski problem sa ovoga stajališta, no ako je tome tako, onda s pravom možemo dovikati svim necijonistima: Ugledajte se u primjer Amerikanaca, na ćete u tom primjeru naći dovoljno pobude za rad oko izbjavljanja Židova iz sadanjeg neodrživog položaja.

Nastaju prigovori onamo, da se vodstvo u palestinskom radu imade prepustiti organizacijama i uredbama, koje reprezentiraju cijelo židovstvo, pa da se vodstvo oduzme stranački orijentiranoj organizaciji. Ovaj je prigovor naravno netemeljit već radi toga, što cijonistička organizacija za cijelo imade najjači interes, da se u Palestini provede nužna imigracija, kako bi se što prije provela majorizacija Židova u Palestini. Budimo na čistu: Palestina će biti osigurana Židovima ne charterom, već majoritetom i tek onda će Palestina a istinu biti »židovska domaja«, kad će Židovi u Palestini po svojoj numeričkoj jakosti biti brojniji od drugih elemenata, koje ju nastavaju. Cijonistička Organizacija u pravom shvaćanju svoje dužnosti može da pristupi svojoj likvidaciji tek onda, kad budu Židovi u Palestini u većini, jer se tek onda ispunila ona programatička zadaća baselskoga programa, koja ide za javnopravnim osiguranjem židovske domaje u Palestini. Nakon što se postigne majoritet Židova, cijonistička organizacija može da otstupi i da svu skrb oko daljnjeg procvata prepusti židovskoj zajednici, koja će već dalje znati da zastupa ne samo svoje, već interese cijeloga židovstva.

No nije samo odlučna kvantitativna, već napose i kvalitativna imigracija, pa je cijonistička organizacija u uvažanju nužde, da se u Palestinu isele u prvom redu kvalificirani radnici, dala poticaja za osnivanje farma u galutu, da se već ovdje uzmagnu odgajati ljudi, koji bi svojom stručnom spremom, a napose svojim oduševljenjem i samoprijegom

dali podlogu za jednu zdravu i korisnu imigraciju. Ako se još nastojanjem svih slojeva i pravim izborom zvanja bude uzgajao novi podmladak, tada će biti stvoreni svi preduvjeti, da se pristupi imigraciji u većem stilu, jer će tek onda biti sigurno, da će naša misija u Palestini uroditi zdravim plodom, plodom regeneracije židovstva.

Rad u Palestini i u galutu mora da je takav, da jedan drugi upotpunjuje, a na oba kraja bit će tek onda valjan, ako ga budu obavljali svi slojevi našega naroda. Uz rad nam treba i novaca, a taj novac i opet moraju da namaknu svi.

Dr. M. H.

Iz židovskog svijeta

Poljsko-židovska akcija za sporazum. Ovih dana sastala se ministarijalna komisija na prvoj svojoj sjednici da vijeća o poljsko židovskom sporazumu. Sjednici pribivali su i zastupnici židovsko političkih partija. Predsjedatelj, ministar financija Stecckovskij uvodno ističe, da sadanja vlada želi da ostvari obećanja, koja je dala prijašnja vlada u pitanju poljsko židovskog sporazuma. Uvjerava, da sadašnja vlada stupa u pregovore s čvrstom odlukom, da će ovi imati za oba dijela povoljan rezultat. Kao izvjestitelj fungirao je dr. Nossig, koji naglašuje, da se pregovori vode već godinu dana, a da rad nije ni za korak napredovao, tako te je židovsko pučanstvo izgubilo vjeru u ozbiljnost pregovora. Vlada treba da rasprave vodi dotle, dok ne postigne željeni rezultat. Predlaže, da se stvaraju zaključci o onim tačkama, glede kojih već donekle postoji sporazum, a to su:

1. Ukinuće svih pravnih ograničenja protiv Židova, kao preostataka ruskog i austrijskog zakonodavstva.
2. Pitanje prisilnog nedjeljnog počinka.
3. organizacija židovskih općina i
4. kreiranje mjesta referenta za židovske stvari u predsjedništvu ministarskog savjeta.

Na cesti u dolini Jesreel

Pismo jednoga haluca.

U dolini smo Jesreel, u istoj plodnoj dolini, koja je uvijek bila pozorištem palestinskih ratova. Ovdje je potukla Debora u zajednici sa Barakom Sisru i oslobodila židovski narod od farma Javinova. Nedaleko našega tabora na jednom brežuljku vide se još razvaline glavnog stana Sise, biblijskog »Haroset-hagojim«. Selo još danas nosi ime Harosja, te je jednako prljavo kao većina arapskih sela u zemlji. Kolibe od ilovače, rupe umjesto prozora, sve bez vegetacije.

Naš tabor nalazi se na brdu, sučelice dugom lancu Karmelskog gorja. Dole proteže se dolina do Džeda i dalje. Cesta, na kojoj rade naši haverim, vijuga se s brda u dol, odakle se proteže kao bijela vrpca do horizonta. Naš tabor sastoji od 50 čadora, koji su postavljeni u redovima tako, da čine neke ruke ulice, koje imaju svoja imena. U sredini nalazi se veliki šator čija jedna polovica

služi kao jestvionica, u kojoj može jesti 200 ljudi, dok druga polovica služi za predavanja, plesove ili druge priredbe.

Tek što dan sviče, tek što se mogu razaznati vrhovi bregova na bljedom nebu, počinje život u taboru. Haverot pripravlja u kuhinji kod svijetla petroleumskih lampi zajutrak. U grupama dolaze haverim, svaki pije svoj čaj uzima hljebac s pekmezom, ovjesi posudu s čajem za pojas i tako odilazi na rad, oboružani svojim radnim alatom. Jutro je još prilično hladno, vide se još zvijezde. Pjevajući idu haverim na posao, još je svaki svjež od noćnog počinka, a hladni vjetrić ne daje da slutimo na vrućinu, koja će doći. Nekoji haverim moraju do svog radnog mjesta ići nekoliko kilometara. Njima se šalje ručak, da ne bi o podnevnoj žegi morali još jednom prevaliti teški put. Oni ostaju do večeri na mjestu svoga rada.

Ovi jutarnji časovi, prije no što sunce počinje da žeže najbolje su radno vrijeme. Za ova četiri sata više se radi

no u ostalo cijelo radno vrijeme. Pomalo se sunce sve više i više uspinje, cijeli predjel dobija drugi izražaj. Nestaje melanholija, koja je karakteristična za palestinsko jutro i večer. Naokolo vlada potpun mir, samo naš traktator, parni valjak, koji nabija cestu, teško sopće. Iz dimnjaka diže se dim, traktator počinje da obavlja svoj dnevni rad.

Na poljima, koja leže postrance, pojavljuje se nekoliko felaha, počinju orati. Volovi su veliki i jaki, no plug je malen i slab. On zapravo nije ništa drugo no oštri klin; zemlja se samo vrlo slabo razvaljuje ovim željezom. Sve trnje i sav korov ostaje na polju, Felah koji ore srdačno nas pozdravlja i stane gundjati svoju melanholičnu pjesmu. U Palestini nema gotovo nijedenog Arapa, koji ne bi pjevao pri radu; sve su te pjesme, kao i što i palestinske večeri, pune melanholije i siješe.

Oko pola 10 prekidamo i liježemo kraj obližnjeg vrela. Vrijeme je to dragoga doručka. Jedemo hljeb s pekmezom, Magarac, koji nedaleko od nas pa-

Prilucki ističe, da je prije svega nužno ustanovljenje smjernica, jer o principijelnom shvaćanju vlade o židovskom pitanju zavisi općenito i smjer, u kojem će se riješiti sporna pitanja. Sa židovske strane može da se prizna samo jedno stajalište: priznanje židovske narodnosti u Poljskoj. Ako je to priznato, slijedi iz toga sve ostalo. Priznanje židovskoj narodnosti ne bi nikog smjelo ograničiti u njegovim pravima, a isto tako bi židovsko pučanstvo dobilo time pravo na slobodni, nacionalno-kulturni razvitak, kao i sva prava narodnih manjina. Primjera radi navadja izborni red za židovske općine, koji će doskora biti objelodanjen, a da se ne zna, ne će li sadržavati iznenađenje, koja bi morala odbiti židovskopolitičke stranke. Ne zna se još ništa o kompetenciji tih općina, niti o njihovom karakteru. Najvažnije, da se sve, što se ovdje zaključuje, metne i u ustav, da se to državnim temeljnim zakonom potkrijepljuje. No time još nije riješeno židovsko pitanje u Poljskoj.

Kirschbraunn i dr. Thon govore za prihvatanje dnevnog reda, koji je dr. Nossig predložio. Ministar unutarnjih djela Skulski izjavljuje, da se slaže s Priluckijem, da valja ustanoviti opće smjernice, na temelju kojih treba postići sporazum. Pitanje imade dvije strane: s jedne strane imaju Židovi opravdane zahtjeve na državu, s druge strane stavlja država na Židove opravdane zahtjeve. Vlada želi, da židovske stranke formuliraju sve svoje zahtjeve, da bi se židovsko pitanje moglo tretirati u potpunom opsegu. Nadalje želi vlada, da Židovi formuliraju i obveze, koje preuzimaju prema Poljskoj državi, ako država udovolji njihovim zahtjevima.

U odlučnom govoru odvratio je Prilucki ministru. Drži, da samo iskreno i otvoreno razglablanje može dovesti do razbistrenja situacije. Što se tiče često spomenute ilojalnosti židovskog pučanstva naglašuje, da je klub židovskih zastupnika zatražio objelodanjenje svi-

akata, kao i materijala što ga je on skupio. Ovo objelodanjenje doskora bi pokazalo neosnovanost ovih objeđa. Pristrano izvješćivanje poljskog novinstva prouzročilo je, da poljsko društvo, koje ne zna koliko mi imademo razloga nezadovoljstvu, smatra našu opoziciju k vladi kao ilojalnost. Opozicija i ilojalnost su dva razna pojma. Židovi u Poljskoj vide svoju budućnost u Poljskoj i nitko ne misli da sruši kuću, u kojoj želi da živi. Glede preuzimanja dužnosti prema državi izjavljuje, da će Židovi kao punopravni građani države, koja ih štiti pred svakom nepravdom, veselim vršiti sve dužnosti kao i drugi nežidovski građani ove države. Na koncu prosjedovao je zastup. Farbshtein da se u času, kad se vode pregovori o postignuću sporazuma, u Sejmu stvaraju zakoni, koji su upereni protiv Židova.

Židovsko useljivanje u Americi 1920. U februaru održala se 12. godišnja skupština Hebrew Sheltering and Immigrant Aid Society of Amerika. Skupštini pribivali su delegati svih američkih država. Predsjednik društva John L. Bernstein izvijestio je o djelovanju, te iz tog izvještaja vadimo ova data: Broj židovskih imigranata od prošle godine iznosi oko 65.000 ljudi. 91% imigranata došao je svojim rođacima. 40% svih imigranata bile su žene, a 36% bilo je djece. Velika je zasluga društva, da je uspostavilo raskinute obiteljske veze. Zornu predodžbu o radu društva daju nam ove brojke: 258.282 osoba tražile su usluge društva, 66148 dobilo je obavijest o svojim rođacima, koji žive u Evropi, a 8071 poslali su preko društvenog ureda novčane pošiljke u srednju i istočnu Evropu. U 45.929 slučajeva preuzelo je društvo garancije prema oblastima za imigrante, koji dolaze svojim rođacima. Na žalost nije se moglo doći do detalirane statistike o židovskoj imigraciji, jer još uvijek važi ratno pravo, koje onemogućuje uvid u knjige parobroda. Od godine 1881. do 1920. uselilo se 2.064.672 Ži-

dova, dok je broj svih useljenika 23.722.453, dakle iznosi židovska imigracija 8.6%.

Iz cijonističkog svijeta

Amerika i Keren Hajesod. Poznato je, da su u pitanju namaknuća sredstava za Keren Hajesod, koji je centralni instrument za izgradnju židovske Palestine, izbile protivštine u shvaćanju između američkih i evropejskih cijonista. Dok je iskonski Keren Hajesod zamišljen kao jedinstveni i nedijeljivi obnovni fond, koji ima da služi svim zadaćama izgradnje Palestine, te predstavlja židovski porez na principu maasera, zaključili su američki cijonisti, da Keren Hajesod ima da bude fond za one izdatke, koji su nerentabilni, a kojima suprotstavljaju podupiranje investicija privatne rentabilne inicijative.

Ne radi se tu o pitanju tehničke naravi, već o velikoj protivštini u cijonističkom shvaćanju. Dok evropejski cijonisti shvaćaju izgradnju Palestine kao nedijeljiv pothvat s političkim i nacionalnim karakterom, oduzelo bi primjenjivanje američkog gledišta obnovnom djelu veliki narodni polet, bez kojega ne može da uspije, i koje bi ga snizilo na obično kolonizatorno poduzće. Cijonističke vodje pošle su stoga u Ameriku, da nadju sporazum u tom pitanju.

Sad nam stiže ugodna vijest iz Kanade sa nedavno održane konferencije, kojoj je pribivao poznati cijonistički vodja dr. Šmarjahu Levin. Levin pošao je po nalogu direktorija Keren Hajesoda u Kanadu da organizira ondje rad za Keren Hajesod, te je svagdje s velikim oduševljenjem dočekan. Konferencija brzojavila je direktoriju Keren Hajesoda u London:

»Konvencija kanadskih cijonista izvršena je velikim entuziazmom. Prihvaćena je obvezatna rezolucija za Keren Hajesod. Zaključeno je namaknuti tokom godine jedan milijun dolara, a na samoj konferenciji subskribirano je smjesta 100.000 dolara. Naša egzekutiva srećna je i zahvalna za pomoć, koju joj je dao dr. Levin, i koja je omogućila taj uspjeh.«

Kanadski cijoniste obvezali su se, da će kroz 5 godina dati svake godine jedan milijun dolara. Ovi zaključci važni su ne samo za rad Keren Hajesoda u Kanadi, već za cijeli američki kontinent, jer nam pokazuju da se i u Americi može primjeniti princip Keren Hajesoda. Konferencija kanadskih cijonista naglašuje u svojoj rezoluciji, da se temelji židovskog nacionalnog života u Palestini imaju dovesti u sklad sa židovskim stvaralačkim duhom tako da renje velikih ideala, koji su uvijek bili renje velikih idejala, koji su uvijek bili životni poticaj židovskog narodnog pokreta, da se temeljnom radu obnove Palestine može osigurati njegov židovski karakter samo tako, ako dobije svoju formu i sadržaj onim instrumentom, koji zastupa opća cijonistička organizacija.

se, osjeća miris hljeba te dolazi k nama, da se nasludjuje haluckim jelom. Australski pekmez čini se, da mu vrlo prija. Četvrt se sata odmaramo, a zatim opet počinje rad. On je sad mnogo teži. Sunce peče, a znoj curi s čela u crnu prekopanu zemlju. Orudje kanda biva teže, no mi ne gubimo časka. Ta radimo za se, mi smo poduzetnici i radujemo se, ako rad lijepo napreduje.

U pola 1 dolaze kola s ručkom. Radimo daleko od tabora i zato nam šalju jelo. Skupljaju se haverim da dobiju svoj ručak. Na tom mjestu radi nas oko 30. Svaki sjedne na kamen s lončićem u ruci i jedemo veselo ručak: juhu, konzerve i povrće. Hlieb se ne dijeli; svak dobije koliko hoće. Nakon ručka legnemo u travu, da se odmorimo. Većina odmah zahrće, neki prave vatru i kuhaju čaj. Nakon rada svaki je toliko žedan, da bi mogao ispiti cijeli Kišon, koji teče nedaleko ceste, a koji je učinio toliko dobrih usluga našim praocima u bitci sa Sisrom. Nakon jednog sata idemo opet na rad. Žega pomalo popu-

šta, sunce spušta se iza Karmelskoga gorja, duge sjene prekrivaju dolinu. Melanholično palestinsko veče približava se velikim koracima.

Oko pola 5 na večer vraćamo se kući. Put uz brdo u tabor sad je vrlo težak. Noge kao da su od olova, no zato ipak sve pjeva na putu. Doskora vide se i vrhovi bijelih šatora. Nakon što smo se očistili od prašine i presvukli se, polazimo u veliki osvjetljeni šator, da primamo večeru. Ovdje proboravimo nekoliko sati pjevanjem, plesom, čitanjem ili predavanjima.

Katkada svi zajedno pjevaju psalam »Šir hamaalot«. Kad bi roditelji naših haluca mogli da čuju, kako njihova djeca, koja već davno nisu kod kuće pjevala molitvu iza objeđa, sad s oduševljenjem pjevaju »Šir hamaalot« ne bi vierovali svojim ušima. Šir hamaalot, koji kod kuće tako melanholično zvuči, ovdje u Cijonu i u ustima mladeži, koja se osjeća dosta jakom da izgradi taj Cijon, zvuči mnogo vedrije i pun nade.

(»Moment« Varšava).

Naglašuje se, da treba namaknuti i upravljati svim sredstvima korporacija, koja upravlja radom i upućuje na to, da je za nju najsigurnija svjetska konferencija u Londonu vijecala o tim planovima i prihvatila ih je kao Keren Hajesod. Rezolucija napočetno ističe, da je sada u ovom odlučnom velikom momentu židovske povijesti bitna lojalnost prema vodstvu i disciplina prema zaključcima cionističke konferencije, s toga je i zaključila, da bez ograničenja prihvati formu Keren Hajesoda, kako je stvoren u Londonu. U tom smislu upravit će se apel na sve Židove Kanade u kojem se traži namaknuće prije navedenih svota.

Dr. Levin proputuje saš cijelu Kanadu. Oduševljenje i radna volja su vanredni. Rad za Keren Hajesod započeo je pod najboljim uvjetima, pa će kanadski Židovi sigurno ispuniti svoju dužnost.

Iz Palestine

Bet Din Eljon (Vrhovno rabinsko sudište) u Palestini. 22. februara otvorena je velika skupština za uređenje pitanja nadrabinata i vjerskog apelacionog sudišta. Nadrabin Kook pozdravio je nakon pročitavanja psalma vrhovnog komesara, a zatim je sudski tajnik Norman Bentwich, koji je predsjedao prvoj sjednici, dao historijski pregled o razvitku židovskog prava i konstitucije rabinskih sudova tokom vijekova. I mi moramo, kao nekoć Nehemija izgraditi naš sinhedrion. Samuel držao je govor, koji je od historijske važnosti. Veseli se, rekao je, da može pribivati skupštini zastupnika židovskih općina, koju čeka teška zadaća, da na novo uredi svoje nutarnje odnose. Prema britskoj tradiciji treba da vjerske općine same nose odgovornost za uređenje svojih posebnih prilika. Nakon izbora čekaju važne stvari svoje riješenje. Komitej, koji je imenovao sudski tajnik, predlaže neke promjene u ženidbenom pravu. Židovske općine zatražile su anuliranje osuda muslimanskih sudova u pitanjima ženitbenog prava. Važno je, da se organizacija Bet Dina i norme, po kojima će se on ravnati, stvore u potpunom skladu svih Židova. Uvidjavni spoznat će potrebu izvjesnih promjena kod stvaranja ovih sudova. Samuel predlaže osnutak vijeća osmorice, kao instancije za apelacije, kod koje će se moći uložiti priziv protiv pojedinih rabinskih sudova. Dosadašnji Misrad Harabanut održao se potporama, koje mu je dao Joint, no sad moramo prestati s tim metodama. Za uzdržavanje morat će se pobrinuti Vaad Hair. Žali, da se nadrabinat ne može prenijeti na jednu osobu, te da smo još prisiljeni imenovati 2 nadrabina, jednoga za sefarde, a jednoga za aškenaze. Nada se, da nije više dalek čas, kad će kao nekoć u židovstvu postojati samo jedna jedina židovska općina. Židovi su vazda mnogo trpili uslijed nesnošljivosti drugih, a da bi smjeli biti nesnošljivi među sobom. Erec Jisrael i Jeruzalim, koji uživaju simpatije 14 milijuna Židova, razasutih po cijelomu svijetu, mora da i ovdje prednjače. Sloga i do-

bra volja u Erec Jisraelu su prvi korak pobjedi principa jedinstva u svim zasebnim predjelima našega razasutoga naroda. Kotarski upravitelj Storr u svom govoru naglašuje, da hrišćanstvo ne će nikad zaboraviti svoju blagodarnost prema židovskoj vjeri. Nada se, da će se ponovno obistiniti rezultatom ovih rasprava riječ prorokova: »Jer iz Cijona dolazi nauka, a riječ božja iz Jeruzalima.« Norman Bentwich razlaže zatim veliku važnost sudišta, koje treba da izrazuje skupnost židovskih općina, te da općinama nametne poreze za uzdržavanje i ojačanje ovoga sudišta. Začasni tajnik pripravnog komiteja Kornfeld, referira o motivima, koji su vladu sklonili da sazove konferenciju. Bilo je to prije svega nejasni odnošaj prema posljednjem Haham Bašiu, anuliranje turskih naredaba i potreba da se izdaju prema novim prilikama nove naredbe glede nadrabinata i konačno zahtjev aškenaza da sudjeluju u radovima nadrabinata. Pripravni je komitej u 16 sjednica, kojima su pribivali rabini i laici, zaključio predložiti, da konferencija bira 8 rabina, 4 sefarda i 4 aškenaza, s dva predsjednika, koji sačinjavaju vrhovno rabinsko vijeće. Presude pojedinih rabinskih ureda u provincijalnim gradovima i kolonijama sprovest će se na provedenje okružnim oblastima, a da se ne trebaju prije podnijeti na aprobaciju rabinskom vijeću u Jeruzalimu. Osnovat će se instanca za apelaciju, koja će sastojati od 6 članova rabinskog vijeća.

Nakon daljnjih pozdravnih govora izabrani su predsjednicima konferencije rabini Jakov Meir, Kook, i Fischmann, a pridjeljeni su im David Jellin i Norman Bentwich. Na večernjoj sjednici izvijestio je rabi Kook u referatu, koji je trajao preko jednog sata, o apelacionom sudištu. Što se tiče nužnih reformama razlikujemo u zakonu dva osnovna dijela, zakon i naredbu. Zakoni su nepromjenljivi, no naredbe znali su već naši veliki praoci, da prilagode potrebama vremena, a i u našem sadašnjem narodnom životu nastat će češće potreba, da provedemo takove promjene.

Predsjednicima vrhovnog rabinskog sudišta izabrani su rabini Jakob Meiri Kook. Konferencija primila je i protestnu rezoluciju protiv osakaćenja granica Palestine, te u jednoj rezoluciji izrazuje zahvalu cionističke organizacije za njezin politički rad. Konferencija naglasila je potrebu energične propagande za Keren Hajesod.

Vijećanje adversory council. Pođ predsjedanjem vrhovnog komesara Samuela sastao se Adversory Council na peto svoje zasijedanje. Vrhovni komesar pročitao je rezoluciju vladine komisije za grebove ratnih junaka, u kojoj se izrazuje potpuno priznanje zaključku zadnjeg zasijedanja Adversory Councila. Colonel Holmes čitao je referat o željeznicama u Palestini. Tokan tužio se na visoke cijene na željeznicama, te traži da se obzirom na pojeftinjenje ugljena snize željezničke tarife. Biruta predlaže, da se ujedine željezničke direkcije Hajfe,

Lud i Kantare u Jeruzalimu. Pri uvođenju kola s buffetom moraju se uvažiti židovski i muhamedanski vjerski zakoni. Jellin traži povećanje željezničke stanice Rehovot. Colonel Holmes odgovorio je na pritužbe, da su tarife za osobe doduše povišene, ali su još uvijek jeftinije no u Evropi. Tarife će se sniziti, čim to bude moguće. Razlog nedostatnom osvjetljenju vagona je nedostatak svjetiljaka, koje se u Njemačkoj fabriciraju. Jevrejski i arapski popis željezničkih stanica predložen je vladi na potvrdu uslijed toga još nije na pojedinim stanicama provedena promjena imena. Želje Jellina uputit će društvu. Gradnja stanice u Rehovotu stajat će oko 5 hiljada funti, te će se skoro s gradnjom započeti. Što se tiče plaće radnika, to nekvalificirani prigodni radnici dobivaju dnevno 15 egipatskih groševa, a kvalificirani 90. Paušalna plata školovanih radnika je dnevno 40 groša.

Biruta pitao je o palestinskom zemaljskom zajmu. Samuel izjavljuje, da Palestina treba vrlo mnogo novaca za razvitak, te vlada namjerava, da podigne zajam, no to ne može da bude prije no što je potvrđen mandat po vijeću naroda. Glavna svrha zajma je: proširenje željezničke mreže, popravljjanje pošta, telegrafa i telefona, za gradnju puteva, izgradnju luka, gradnje za vladine svrhe, komunalne izdatke, kao opskrba vodom, gradnju puteva itd. Veliki dio investicija dat će toliko prihoda, da će se time moći ukamatiti i amortizirati zajam. Ostale investicije, koje ne odbacuju direktno prihoda, doprinjet će povećanju općih prihoda i razvitku zemlje. Zajam ukamatit i amortizirat će se bez nametnuća novih poreza. Visina, kao i uvjeti za zajam još su predmetom pregovora. Svim stanovnicima zemlje dat će se prilika, da učestvuju na zajmu. Iza toga bavilo se vijeće porezom, koji se ima nametnuti na domaći i uvezeni duhan, te će u toj stvari uslijediti posebna naredba.

Izgradnja židovske autonomije u Palestini. Iz Jeruzalima javljaju židovskom dopisnom uredu, da je posljednjih dana održana konferencija Vaad leumi-a (narodno vijeće) i vrhovnog komesara, sir Herbert Samuela, čiji zaključci znače važan korak k izgradnji židovskih općina u Palestini. Vrhovni komesar obećao je, da će izdati instrukcije, da se imaju židovska gradska vijeća priznati jedinim židovskim administrativnim zastupstvom u gradovima i u kolonijama, a vaad leumi kao njihov najviši autoritet. Ujedno će se njima priznati pravo oporezovanja.

Postignuće palestinskog državljanstva. Vaad hacirim izdao je poziv na sve Židove, koji su stigli u Palestinu iza 1. septembra 1920., da čim prije zatraže palestinsko državljanstvo. Daskora izdat će se zakon, koji će im dati mogućnost da postignu palestinsko državljanstvo. Svi emigranti neka se požure, da se unesu u listinama, koje postoje kod emigracionih ureda vlade u Jeruzalimu, Jafi i Hajfi, da dobiju certifikate za postignuće državljanstva.

Taj je korak od velike važnosti, jer dokumentira, da su emigranti napustili svoje prijašnje državljanstvo i da žele postići palestinsko. Registriranjem i podjeljenjem certifikata postaju emigranti sinovima nove svoje domovine i ne mogu se više smatrati strancima, koji još nisu uhvatili čvrst korijen u zemlji.

Prigotavljanje sanduka u Palestini. Po saopćenju »Zionist Commission« bila bi od potrebe u Palestini tvornica sanduka za naranče itd. Fabrikacija ne iziskuje nikakve naročito izobrazbe. Stolari primaju plaću po komadu i to za 100 sanduka 1 Lst. Valjani stolar može izraditi dnevno do 60 sanduka.

Suzbijanje malarije u Palestini. Zdravstveni odio palestinske vlade nastoji naročito oko suzbijanja malarije, poimence u udaljenim krajevima. Nadzornici pohađaju svakih 14 dana sela i daju besplatno oboljelima na malariji kinina. A i vladini liječnici putuju u redovitim razmacima po zemlji, osobito po pokrajinama, koje su najjače izvržene malariji. Osobito se pazi na to, da se u blizini pojedinih mjesta izvrše preventivne radnje, tako n. pr. isušivanja graba i jaruga.

Iz Jugoslavije

IZ PAL. UREDA ZA JUGOSLAVIJU.

Autorizovani zastupnik u stvarima emigracije. Na predlog pal. ureda imenovan je gosp. Kalman B. Löbl u Beogradu po egzekutivi svjetske cijen. organizacije autorizovanim zastupnikom u stvarima iseljivanja u Palestinu.

Halucigrupa »Haavoda« u Bijeljini. Povodom završene poljoprivredne izobrazbe halucim i halucot što su malo ne godinu dana pod ekonomskom upravom g. Haimana radili na salašu g. Avrama Fincia kraj Bijeljine, zaputiše se izaslanici Pal. ureda za Jugoslaviju i Saveza cionista Jugoslavije gg. Feliks Baum i Rikard Herzer u Bijeljinu, da prisustvuju zaključenju računa i predaji posjeda.

Dne 10. i 11. o. mj. obavljena je inventarizacija i primopredaja živog i mrtvog inventara i priploda, koji je od prošle žetve preostao, te preduzeto zaključenje poslovnih knjiga.

Po konačnom obračunu ukazao se dosta znatan deficit, koji se ima da pripíše prošlogodišnjoj lošoj žetvi. Prema ugovoru sa posjednikom dobra ima ovaj da snosi jednu, a Palestinski ured dvije trećine deficita.

Na prikaz gore spomenutih izaslaničara o velikim materijalnim potrebama cionističke organizacije za izvršenje stavljenih si zadataka g. je Finci preuzeo jedan dio deficita, što otpada na Pal. ured i time opet pružio dokaz svoje predanosti promicanju haluc-ideje i sretnosti prema halucima, koju im je i kroz cijelo vrijeme njihova boravka na salašu u velikoj mjeri iskazivao.

Halucim grupe »Haavoda« i grupe »Herut« (Vilovo) zaokupljeni su sada opremanjem za put u Erec Israel, kamo će, nadamo se, za kratko vrijeme moći da otputuju.

Posjet u Gjurgjevcu. Dne 13. o. mj. boravio je g. dr. Beno Stein, član Palestinske komisije kod grupe haluca u

Gjurgjevcu na imanju g. Brauna.

Gosp. se dr. Stein uvjerio o dobrom napretku haluca, kojima je upravitelj imanja, g. Werner, izvrstan učitelj i dobar prijatelj.

Posjednik imanja, g. Braun, ima puno razumijevanja za važnost izobrazbe haluca, pak nije čudo, da se halucim i halucot u takovoj okolini i kraj dobre i obilne hrane veoma dobro osjećaju i da su puni zadovoljstva.

ZAGREB. Osnutak ureda za promicanje zvanja u Židova. Na poziv predsjednika zagrebačke bogoštovne općine Dr. Huga Kona i predsjednika B. O. S. C. J. dr. B. Steina sastalo se dne 5. o. mj. u prostorijama bogoštovne općine uz izaslanike Saveza Židovskih Omladinskih Udruženja i Žid. Akad. Potpornog društva nekoliko predstavnika karitativnih žid. društva i židovskih zanatlija. Dr. Kon razložio je u svom pozdravnom govoru važnost ureda za promicanje produktivnih zvanja, te je naglasio potrebu suradnje ne samo sa strane bogoštovne općine nego i sa strane karitativnih društava. Nakon opširnog referata dr. Steina o svrsi, potrebi i organizaciji te institucije razvila se debata, u kojoj sudjelovaše gg. Nikola Tolnauer, prof. dr. Gavro Schwarz, bravarski obrtnik Filip Baum, krojački obrtnici Szilagyi i Sam. Stein bravarski pomoćnik Deutsch i gdje Schwarz i Liebermann. Zaključeno je, da se taj ured, koji bi imao u pogledu savjetovanja o izboru zvanja i posredovanje rada centralne zadaće za cijelu Jugoslaviju, što brže osnuje.

Druge sjednica u istoj stvari održana je dne 15. o. mj.

Židovska pučka predavanja. Židovska omladinska udruženja u Zagrebu zaključila su prirediti niz predavanja o savremenim pitanjima židovstva za našu židovsku javnost. Budući da su se naši prvaci rado odazvali pozivu da održe predavanja, to će se prvo predavanje održati u četvrtak, dne 24. ožujka 1921. u 8 i pol sati na večer u prostorijama židovske čitaonice (Palmotićeva ulica 16). Predavat će g. dr. Aleksandar Licht »o socijalnoj i ekonomskoj strukturi židovstva«. Predavanja će se redovito držati svakoga tjedna.

Akcija za institucije Anitte Müller. Raduje nas te možemo konstatovati, da se židovstvo Vojvodine, koje i inače razvija toliko lijepe agilnosti i samosvijesti, toliko odazvalo apelu za pomoć institucijama Anitte Müller u Wienu, te je ondje već sakupljena oveća količina živežnih sredstava. Ovaj će primjer, uvjereni smo, blagotvorno djelovati na ostalo židovstvo naše kraljevine. U Zagrebu će se zacijelo ubrzo skupiti živežna sredstva za istu svrhu, koja će se otpremiti, kad se postignu carinske pogodnosti o kojima se sad nastoji. To pitanje još nije riješeno. Kako čujemo, očekuje se dolazak gospodje Anitte Müller u Zagreb, koja će akciju u velike unapredit.

Iz zagrebačke židovske općine. Obaviješteni smo, da zagrebačka židovska općina kani organizovati vjersku obuku školske djece u pokrajinskim mje-

stima, koja spadaju k zagrebačkoj židovskoj općini. U tu će svrhu direktor škole g. dr. M. Margel redovno polaziti u razna mjesta. Neka nam je dozvoljeno izraziti želju, da se zaposlenje ovoga našega jevrejskoga učenjaka ne pretjeruje, već da mu se daje dovoljno prilike za njegov znanstveni rad, priznat izvan granica naše domovine više nego u njoj samoj. Koliko znamo dr. Margel radi sad oko izdanja jevrejskoga riječnika, kojega će prvi svezak domalo izaći. Upozorujemo na to židovske krugove, da se zainteresuju za ovaj riječnik, koji je u manuskriptu našao priznanje zvanih krugova među ostalim učenjaka prof. i nadrabina Chajesa. Osim toga g. Margel radi na jednoj znanstvenoj studiji.

Bit će u velike čast po zagrebačku židovsku općinu ako tome učenjaku omogući potrebnu dokolicu za znanstveni rad, po kojemu bi i ime zagrebačke općine unišlo u redove kulturno-znatnijih centara židovstva.

Purimska zabava. Dne 12. o. mj. priredilo je »Židovsko akademsko potporno društvo u Zagrebu« svoju uobičajenu purimsku zabavu u korist židovske dječke menze u prostorijama »Kola« i »Sokola«. Ma da je zabava priređena otmeno i s ukusom kao možda nijedna ove sezone, nije našla dovoljan odziv. Bit će da su tu bile na djelu i lične osjetljivosti, koje se umješe, da nasmognu razumijevanja za nehotomične »taktičke« omašne naše mladeži, što no je žrtvovala toliko truda i vremena u interesa najzamašnije humanitarne institucije, što je imamo. Među prisutnima vidjeli smo sveučilišnog rektora g. prof. dra. Radoničića i prodekana medicinskog fakulteta prof. dra. Zarnika gradskog načelnika arh. Heinzla, predsjednika bogoštovne općine g. dra. Kona, uređničkara R. C. S. C. J. g. dra. Steina, kazališnog intendanta g. dra. Andrića i zastupnike akademskih društava. Nakon pozdrava predsjednika društva odgovorio je u ime akademskih oblasti g. prof. dr. Zarnik, koji s velikim priznanjem ističe rad društva, čestitajući priredjivačima na vjerodno uspješnoj priredbi, koja je jedna od najelitnijih, što je u Zagrebu priređena. Priredjivače, koji su uložili mnogo truda i pokazali dobar svoj ukus, ide svaka hvala.

Vjenčanje. Urednik »Gideona« gosp. prof. Aleksandar Szemnitz vjenčat će se s gospodjicom Sofikom Neumann dne 27. marta o. g. u 3 i pol sata u zgradi židovske bogoštovne općine, Palmotićeva ulica 16. Našim sumišljenicima srdačno čestitamo!

Zagreb. »Judeja«, žid. nar. akad. društvo, održala je 5. ožujka svoju 18. redovitu glavnu skupštinu, na kojoj je za ljetni semestar nauk. godine 1920./21. izabran sljedeći odbor:

Predsjednik: Oskar Heim, stud. med.; potpredsjednik: Aleksandar Sonnenfeld, stud. med.; tajnik (interni): Sigmund Margel, stud. iur.; tajnik (eksterni): Milan Neumann, stud. med.; blagajni: Milan Haas, stud. exp. akad.; knjižničar: Slavko Pollak, stud. med. Odbornici: Oskar Schwager, stud. med., Alfred Eisenstädter, stud. iur., Josip

Weszel, stud. iur. Revizori: Milan Berkeš, cand. pharm., Franjo Zentner, stud. exp. akad.

Zaključeno je na glavnoj skupštini, da je za svakog člana »Judeje« obvezatno učenje jevrejskog jezika i plaćanje za Keren Hajesod.

Na istoj su glavnoj skupštini izabrani seniorima »Judeje« njeni bivši članovi gg. dr. Alfred Singer, dr. Josip Singer, dr. Rudolf Pollak i dr. Pavao Beck.

Potporno društvo jevrejskih akademičara iz Jugoslavije u Beču. Kako je već našim čitaocima poznato, postoji u Beču jedno potporno društvo, koje se je postavilo za zadaću, da jevrejskim akademičarima u Beču omogući studiranje i olakša život.

Kao glavnu ustanovu ovoga društva, koje broji preko 130 redovitih članova, možemo smatrati menzu, u kojoj se prehranjuje oko 100 studenata. Osnivanjem ove menze omogućilo se mnogim našim studentima nastavljajući studija, jer bi u protivnom slučaju morali pod pritiskom strašnih ekonomskih prilika, u kojima oni žive, iste obustaviti.

Vodstvo potpornog društva je odlučilo, da bi temelji menze bili što čvršći, voditi istu odsada u vlastitoj režiji. Drugovima moći će se davati kud i kamo bolia hrana, no troškovi oko uzdržavanja menze znatno će uslijed toga porasti. Nu naši su se djaci na to ipak odlučili, jer su čvrsto uvjereni, da će braća u domovini shvatiti, od kolike je važnosti jedna takova ustanova, pa da će i nadalje, kao i dosada izdašno podupirati svoju braću i sinove u tuđini.

Uvidjevši štetnost stvaranja samo intelektualnog radništva i potrebu razvrstavanja zvanja u jevrejskoj omladini, naši su akademičari odlučili, da nekoliko mjesta u menzi stave na raspolaganje takvim manuelnim radnicima, koji se žele u Beču u svome zanatu usavršiti, pa i takvim, koji žele izučiti kakav zanat, koji im ne stoji u domovini na raspolaganju (n. pr. elektrotehnika). Ovi će manuelni radnici, dokažu li svoje neumučto, uživati potporu »Potpornog društva« kao i akademičari. U interesu je dotičnog radnika, koji želi doći u Beč, da se prije polaska sporazumi sa upravom društva, koje će mu dati sve informacije. (Sada već uživaju dva radnika blagodati te ustanove.)

Potpore, koje daje »Potporno društvo« svojim članovima, dostižu visinu od preko K 76.000 mjesečno.

Na glavnoj skupštini, održanoj dne 23. veljače o. g. izabran je za ljetni semestar 1920./1921. ovaj odbor: Predsjednik: Lavoslav Krausz, cand. med.; potpredsjednik: Juda Löwy, stud. jur.; tajnici: David A. Levi, cand. ped. i Jakob Maestro, stud. ped.; blagajnici: Miroslav Schlesinger, cand. med. i Mento Salom, stud. med.; ekonom. referenti: David K. Levi i Leop. Reichmann, stud. med.; revizori Salamon Levi, stud. med. i Jichak Goldstein, cand. ing. agr.

Novac za »Potp. društvo jevrejskih akademičara u Beču« šalje se na »Trgovinsku banku d. d. Zagreb, Jelačićev trg, sa naznakom svrhe, a dopisi na adresu: David Levi, Wien IX., Schlickg. 6.

Brno. Na II. redovitoj glavnoj skupštini »Potpornog društva jevrejskih akademičara iz Jugoslavije u Brnu«, izabran je za naredni ljetni semestar slijedeći odbor: Predsjednik: Oton Flesch, stud. ing.; potpredsjednik: Avram Kišický, stud. ing.; tajnik I.: Julije Goldner, stud. ing.; tajnik II.: Moša Almuzlinović, stud. ing.; blagajnik: Koloman Pollak, stud. chem. ing.; Ekonom. refer.: Stanislav Bine, stud. ing.; odbornik: Ernst Löwenberger, stud. ing.; revizori: Oskar Winkler, cand. ing.; Alfred Pfeffermann, stud. ing.

Koprivnica. Dne 13. veljače održana je glavna skupština mjesne cionističke organizacije, te je izabran slijedeći odbor: Predsjednik: dr. Lav. Fischer; potpredsjednik: Aleksander Singer; tajnik: gdjica Blanka Fischl; povjerenik Ž. N. F.: Milan Scheyer. Odbornici: Ignatz Gross, Hugo Heinrich, gdja. Mathilda Grünwald, Irena Hirschl, gdjica. Rezika Löbl, ing. Milan Kollman, Milan Gross, Mavro Würzburger.

Mitrovica. Dne 2. ožujka o. g. priredilo je cionističko društvo u Mitrovici uz naročitu pripomoć židov. oml. kola u Mitrovici zabavu pod imenom »Vesela ljetna noć«. Velikoj požrtvovnosti gotovo svih ovdašnjih Židova imamo zahvaliti, da je zabava moralno kao i materijalno dobro ispala. Čist prihod zabave razdijeljen je na razne židovske svrhe.

Poštovano uredništvo!

Molim da oštampate ove moje retke:

Dopala mi je u ruke brošura g. nadinžinira dra. Werbera. Imala bi biti obranom njegove osobe. Ja je držim poraznom za nj. Ne istražujem, jesu li dokumenti u njoj vjerno iznešeni. Znam, da nisesu iznešeni svi. — G. dr. Werber citira mene; drži, da je to njemu u prilog. Ja nijesam svoja pisma kopirao, no imam osjećaj, da su iz cijelog teksta istrgnuti citati »slobodno prevedeni«. Pisma su moja bila privatna; g. dr. Werber me nije pitao za dozvolu, da ih citira. Kad bi protiv toga protestovao, bojim se, da bi g. dr. Werber tvrdio, da mi je publicitet mojih pisama sam po sebi neugodan. Za to ne protestujem; za to se sustežem da dijelim lekcije o taktu.

Ipak mi je neugodno. Koji me znaju, znat će zašto, kad uščitaju pamflete g. dra. Werbera, koje ja ne trebam da karakterišem, jer se karakterišu sami sobom. Žalim, te se pred cijelom javnosti po samom dru. Werberu dala ovakova slika o njemu. Šteta, da je dr. Werber na ovaj način dao potpunu sankciju za istup S. O. u pogledu njegove osobe. Bezgranična, slijepa, gotovo bih rekao patološka mržnja i pakost loši su savjetnici.

Neću da branila sadašnje vodstvo našega cionističkoga Saveza. Ja lično držim, da njegov rad može da se izvrigne stvarnoj kritici, ali o njegovoj dobroj volji, nad svaku sumnju uzvišenoj čistoći nakana i potpunoj predanosti službi za stvar ja sam toliko duboko uvjeren, te bih naše vodstvo prekorio, kad bi sma-

tralo potrebnim, da na ovakove pamflete javno reaguje ma i jednom riječi.

Mene ni bojazan, da će otrov te brošure zaraziti redove naših sumišljenika, ne bi mogla skloniti da s osjećajem odvratnosti ne prijedjem preko pamfleta g. dra. Werbera na dnevni red, kad ne bih radi stvari smatrao dužnosti da istaknem to svoje uvjerenje o vodstvu i da dadnem napomenuti savjet.

Dr. Aleksandar Licht.

Poziv na gimnastičko-športska društva i sekcije. Saopćenjem muških i ženskih vježba omogućuje se pravovremeni početak rada za II. Omladinski Slet S. Ž. O. U. Jugoslavije. Vježbe su lahke i jednostavne, da ih i najnovija društva i najmladje športske sekcije uzmagnu lijepo i skladno uvježbati. Osim toga izradjuju se snimke sviju vježba i stavova, koje će se uz nabavne troškove — u koliko se društva pretplate — doskora razaslati i koje će prednjacima i vježbačima znatno olakšati rad. Računa se sa svim postojećim društvima i organizovanim grupama, kojima je ozbiljno stalo do što impozantnijeg istupa jevrejske omladine. Poteškoće radi pomanjkanja prostorija ne će mnogo smetati, uvaži li se, da se proste vježbe u proljeću i ljeti vježbaju na svježem zraku, čime se zapravo postizava prava svrha ovih vježba.

Osvrt na jesensku nogometnu saisonu Ž. G. Š. K. »Makabi« Zagreb. U ovoj jesenskoj prvenstvenoj saisoni izašao je »Makabi« kao prvak. Igrao je svega 6 utakmica i vodi prvenstvo II. b razreda sa 12 bodova i goaldiferencijom 31 naprama 2. Rezultati su bili slijedeći: proti Češkoj XI. 2:0; Proleteru 7:0; Zagrebu 5:2; Samoboru 3:0; Penkali 5:0; Grafiki 9:0; Najljepša je bila utakmica sa Penkalom ozbiljnim kandidatom za uspon u IIa klasu. Ta igra ovih dvaju klubova za prvenstvo IIb razreda bila je na prvorazrednom nivou. Od igrača sudjelovali su u prvenstvu: Spitzer, Mondschein, Stastny, Klaber, Kraus, Šorš Drago, Šorš Milan, Lichtenberg, Štern, Deucht, Kremsier, Fuchs, Anđelo, Jakob i Drago Jungwirth, Gostl i Hirschler.

»Makabi« je u ovoj saisoni pokazao veliki napredak, pa imade mnogo nade, da će se ova mlada i ambiciozna momčad, doskora razviti u prvorazrednu momčad.

I. K.

HELENA KERSCHNER
JOSIP KOHN

Djakovo Vinkovci

zaručeni.

U ožujku 1921.

33

OLGA KOZINSKY rodj.
ROSENFELD

Dr. med. EVSEY KOSINSKY

Mostar Kiew

vjenčani

31

Mostar, u februaru 1921.

MARIŠKA HIRŠL
KARLO STEINER

zaručeni

32

Grubišopolje, 6. ožujka 1921.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda Keren kajemet lejisrael) za Jugoslaviju.

OPĆI DAROVI

Koprivnica: Sigmund Rosenberg	150.—
Otok: Hinko Fischer 60.—, Šloka 90.—	150.—
Novisad: Kombos Feri kod kartanja	46.—
Osijek: N. N.	37.—
Slatina: D. Grünfeld poslao	224.—
Sarajevo Hal. Segal	50.—
Mostar: Miriam Koen od Ane Darsa iz Zemuna za karte 50.—, M. Koen izg. igra 10.—, 60.—	
Vukovar: Etelka Frisch sakupila 710.—, Ljud. Pollak dobit na kartama 80.—, za »rPiče« 25.—, Jos. Fischer 10.—, Boris Barač 10.—	835.—
Sisak: Jak. Spitzer	100.—
Banjaluka: Pepi Salom sak. 80.—, Azriel Atijas za ples Mire 30.—	110.—
Zagreb: dr. R. Blühweis 10.—, Žarko Haas umj. cvijeća 100.—, Roza Rehberger 20.—, Ign. Neusser domino part. 80.—, Maks Nyitray domino part. 123.—, Ljud. Wolfsohn iz Sigetca 100.—, Sofija i Aleks. Singer 100.—, Hirschl Lajoš prig. jedne večeri 20.—	553.—
Bijeljina: Mala Zitta Rechnitzer sab. na sjelu 50.—, Mošo Atijas 10.—	60.—
	2375.—

SAMOOPOREZOVANJE.

Sisak: po omladini	557.—
--------------------	-------

ŠKRABICE

Zagreb: Ljud. Lion 182.—, Ured. žup. 78.—, Žiga Hacker 44.—, Menza 70.—	374.—
Osijek: dr. Albert Städtler 115.—, Hermina Herzler 118.10, Sam. Wolfa sin 190.—, Mirko Kraus 48.—, dr. Ed. Fischer 20.—	491.10
Banjaluka: Šari Poljokan 65.—, Ela 190.—, Mela 611.—, Tilda Poljokan 136.—, Hani i Flora Salom 218.—, Elza Herzler 13.—, Sultana Nachmias 32.—, Kaff Albert 28.—, M. Rosenrauch 13.—, I. Levi 23.—	1419.—
Sisak: Mira Rosenfeld 3.—, Blanka Friedländer 27.—, B. Klein 18.—	48.—
	2332.10

MASLINE

Vukovar: Jula Welner umj. duga Maksu Borovicu n. i. Elza Borovic u Herzl šumu 50.—	
Grubišnopolje: Otto, Sherk u vrt Albine Sterk	300.—
Koprivnica: Jos. Scheyer u gaj dra. Lichta	200.—
Bjelovar: Na zarukama Grün—Levi sabrano	160.—
Zagreb: Veselo društvo u vrt dra. M. Becka 125.—, Obitelj Braun prig. god. smrti majke Terezije n. l. iste u gaj dra. A. Lichta 80.—	205.—
	915.—

DAROVI KOD TORE

Zagreb: Vilim Hofman	400.—
Bihać: Aron Kavezon	100.—
	500.—

UČINJENE USLUGE

Zagreb: David Spitzer za uslugu dra. Steina	100.—
Bjelovar: dr. H. Gotlieb — dra. Lichta 44.60	
Brod n. S.: Društvo »Maks Nordau« za uslugu Mandela	40.—
	184.60

NAHLA

Zvornik: u kući Avrama Gracjani sabrano povodom rođenja kćeri za »Nahlu Jehuda air«: Izak Bararon 100.— po 50.—, Erna Gracjani, Heskija Hevi, David Baranon, Izidor Gracjani, Mošina Levi, po 40.—, Avram Levi Juda Levi, David Schwarz 40.— po 30.—, Danko Romano po 20.—, Avram Gracjani, Jak. Baranon, Donka Levi, Mento Finci, po 10.—, J. Baranon po 4.—, Bernat Blau	594.—
--	-------

ZA NORDAUOV GRAD

Zagreb: Veselo društvo	19.—
Brod n. S.: »Maks Nordau« umj. čest. vjenčanja Ernestine Adler	500.—
	519.—

DJEČJI SABIRNI ARCI

Zagreb: Mira Scheibner	333.—
Vukovar: Alma Fischhof 154.—, Dorika Rosenfeld 160.—, Viktor Hahn 100.—	414.—
Sisak: Egon Neuberg 40.—, Otto Waldner 11.—	51.—
Mitrovica: Ferida Levi	407.—
Tuzla: D. Konstantin poslao	108.—
	1313.—

OBNOVA PALESTINE

Sisak: Olga Schidlof prig. sretnog dogodjaja u kući	100.—
Gora: Žiga Schidlof	500.—
Niš Mordehaj Konfino poslao sakupljenu svotu od	1550.—
Visoko: Društvo »Ezra« dio dobiti društva u god. 1920.	682.—
Mitrovica: Čist prihod zabave žid. omlad. kola	6560.—
Sarajevo: Dr. Sam. Wessel	50.—
Bijeljina: Jak. Semo sak. na sjelu kod Davida J. Pape: Izak Papo 400.—, po 200.—, Sumbul Montilja, po 100.—, Majer Baruch, po 80.—, Sam. Pijade, Izrael M. Alkalay, Haim Jos. Papo, po 60.—, Izak M. Alkalay po 40.—, Jos. Papo, Jak. Semo, Jak. Perera, Kalmo Baruch, David Papo, Sal. M. Alkalay po 20.—, Avram M. Alkalay svega 1260.—, Rifka K. Alkalay za ozdravljenje Avrama Levi iz Brčkog 40.—	1300.—

Bihać: Prgi. Hanuka-dabajit Arona Kavezona daruju po 200.—, Aron Kavezon, Jak. Atijas, Braća Kavezon, po 100.—, Jeroham Levi, Mošo Izrael, po 50.—, Juda Levi, Moric Friedmann, Avram Abinum, Jak. Izrael, Šandor Rechnitzer, Jos. Pinto, Jak. Baruch, Cevi Atijas, po 40.—, Azriel Atijas po 30.—, Hajim Levi, po 20.—, S. H. Pinto, Avram Atijas, po 10.—, Mošo Atijas	1330.—
Grubišnopolje: Oton Sterk sak. na zarukama Mariške Hirsch—Karla Steinera: Leop. Hirsch 500.—, Oton Sterk 400.—, po 100.—, Leop. i Ig. Steiner, Darinka Wertheim, Karl Steiner, Jakob Hrschl Vašek, po 50.—, Posavec Pero, po 40.—, Makso Brleković, po 20.—, Steiner, Paula Kraus, Filip Singer, Kraus Weill, po 12.—, Planer, Büchler i Lelpnik, Lado Novak za izmjenu č. K 100.—, 177.—, Vilim Hirsch za izmjenu dolara 141.—, i »3 rubla«. 1938.—	
Zenica: Prig. Beritmila kod Weissa sabrano	1040.—
	15.048.—

Darovna knjiga.

Zagreb: Prig. svatova: Prister—Sternberg sab. 1921.—, dr. A. Licht—E. Montilja 1200.—, Reichl—Münzer 1000.—, Weiller—Spitzer 600.—, Schlesinger—Singer 400.—, Prig. Barmicva Löwenstein 100.—, Levi 120.—, Ervin Stein 200.—, Norbert Weiss 1000.—	6541.—
--	--------

Zlatna knjiga.

Upis vjenčanja dra. Aleksandra Lichta sa gđicom Ernom Montilja:	
Banjaluka: Mjesna cionistička organizacija	3302.—
Bijeljina: Mjesna cionistička organizacija	560.—
Brčko: Mjesna cionistička organizacija. Darovali: Rifka Rafael Papo 320.—, Rafael Papo 150.—, po 200.—, Avram D. Levi, po 60.—, Santo S. Alkalay, po 40.—, Marleta Schosberger, Moise Levi, Haim Salom, Avram Montilja, Jos. Papo, po 30.—, Hošea Pinto, Jakob D. Finzi, Menahem Montilja po 20.—, Salomon Perera Rafael Almuzlino, Leon Katan po 10.—, Elkana Levi i Emil Glater svega	1100.—
Daruvar: Mjesna cion. organizacija	500.—
glio, po 10.—, Daniel Stern	290.—
Derventa: Mjesna cion. organizacija	300.—
Karlovac: Mjesna cion. organizacija	600.—
Koprivnica: Mjesna cion. organizac.	3300.—
Ludbreg: Mjesna cion. organizacija	500.—
Mitrovica: Mjesna cion. organizacija	400.—
Našice: Mjesna cion. organizacija	350.—

Osijek: Mjesna cion. organizacija	3000.—
Požega: Mjesna cion. organizacija	1200.—
Prijedor: po 100.—, Obitelj Gustav Seide	
Priština: Mjesna cionistička organizacija	400.—
Sanskimost: Dojica Levi i I. Hasson	100.—
Sarajevo: Mjesna cionistička organizacija	2500.—
Skoplje: Jakov D. Talvi	200.—
Šabac: Mjesna cionistička organizacija. Darovali: po 60.—, Moša Abinun, Jakob Melamed, po 40.—, Jos. Koen, Raf. Papo, Zdravko Baruch, Žak. B. Jakov, Aron Almuzlino, Nachman Koen, Avram Bararon, Haim Koen po 20.—, Regina Albala	500.—
Travnik: Mjesna cion. organizacija	730.—
Varaždin: Mjesna cion. organizacija	300.—
Višegrad: Mjesna cion. organizacija	135.—
Vršac: Mjesna cion. organizacija	2000.—
Vukovar: Mjesna cion. organizacija	1000.—
Zagreb: Članovi Radnoga odbora Saveza cionista Jugoslavije	5000.—
mann, J. Mevorach, po 20.—, Daniel Weiller, dr. M. Schiffer, Mordehaj Papić, David Kabi—Mjesna cionistička organizacija.	
Darovali: Josip Hofman 500.—, po 400.—, dr. Robert Glücksthal, Pavao Betlheim, Sam. Wessel po 200.—, Norbert Weiss, Regina Fürst, dr. Hinko Hirschl, dr. Rendi, Žiga Neumann, dr. Robert Rosenberger, M. Borovic, E. Berl, R. Fürst, dr. L. Šik, dr. Perlberg, dr. Heinrich, Hugo Schlesinger, Lavoslav Rothstein, po 140.—, Ing. Zlatko Rosenberg, po 100.—, Oskar Fürst, S. Schneller, Jul. Oblath, L. Arnstein, prof. A. Szemnitz, Neumann, »Papierose«, dr. S. Deutsch, Hilda Freiberger, Vilim Spitzer, dr. Zwieback, dr. Lövinger, dr. Hugo Bauer, J. Kraus, M. Stern, S. Kardoš, Oskar Neusser, Drag Hirschl, J. Spitzer, dr. I. Jacobi, dr. Maks Pscherhof, Vilim Engelsrath, dr. Drag. Steinhard, Siegf. Tauber, Maks Nyitray, po 80.—, dr. F. A. Bruck, Nussbaum, ing. Klein-kind, L. Haimbach, dr. Plachte, po 60.—, Žiga Reiss, po 50.—, dr. Otto Braun, Drago Steiner, Fredy Klaber, Edo Gell po 40.—, dr. Margel, pl. Deutsch, B. K., M. Verin, N. N., F. Slavić, Tagleicht (?) po 30.—, Somnaš po 20.—, N. N., Izak Stein Zvonko Hirschl, Bornstein, po 10.—, A. Rothmüller	13160.—
Židovsko djevoj. društvo »Benot Cijon«	1000.—
Židovsko akademsko nar. društvo »Judeja«	640.—
Literarni sastanci židovske omladine	500.—
ukupno	15.260.—
Zenica: Židovsko nacionalno društvo	500.—
Žepče: Sal. A. Musafija	200.—
Unišlo dakle za upis vjenčanja dra. A. Lichta sa gđicom Ernom Montilja do sada	39.227.—
Zenica: Prigodom povratka iz ropstva Josefa Montille sabrano za upis »Židovskog narodnog društva	1000.—
Zagreb: »Žid. gomb. i športsko društvo Makabi u znak blagodarnosti unosi članice zabavnoga odbora od 6. II. o. g. u Zlatnu knjigu sa	2000.—
	42.227.—

Opaska: Iz Novog Sada primili smo bez specifikacije, koju ćemo all naknadno objelodaniti i iz Beograda 4.476.—

Pregled

Unišlo je dakle iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije	K 50.684.70
iz Bosne i Hercegovine	K 17.620.—
iz Srbije	K 7.126.—
iz Vojvodine	K 22.044.—
Ukupno	K 97.474.70

»Židovskoj djačkoj menzi« u Zagrebu stigli slijedeći darovi:

Sakupile gdje Berkeš i Hrzić u Bjelovaru: K 1650.—, po K 100.—, Dr. Hrzić, Singer i Berkeš, Braća Breyer, Žiga Pollak, E. Eben-spanger, Gustav Hirschl, Žiga Sohrmann, Julijo Lauš i drug: K 80.—, Ernst Pollak: K 60.—, Jakob

Pürst i drugovi, Bela Bürgner, Ignac Fürst, Sla-
va N. »Zora« trg. društvo, Vilim Lauš; K 50.—
Bernhard Kraus, Beck, M. Rosenberg, Eisen-
städter i Rosenberg, Lipšić i drug; K 40.— Sa-
muel Stern, N. N., O. Steiner, N. N.

Sakupio Žiga Schwarzenberg u Sisku i
Sunii: K 641.—, po K 100.— Herman Weiss,
Bogoštovna općina; K 60.— Ignatz Ascher; K
50.— Marko Fuhrmann, Werner i Klauber, N. N.,
Bernhard Mayer, K 30.— Rudolf Weiss, Dragutin
Planer, K 20.— A. Rosenfeld, S. Jünker, N. N.,
M. Weiss, K 15.— Friedländer; K 10.— I.
Schwarz i sin, dr. Heiss, K 6.— N. N.

Nadalje su darovali: K 100.— Bogoštovna op-
ćina Banjaluka, Mavro Iöwinger, Kutina; N. N.,
Zagreb K 50.—; Dr. E. Diamant, Novi Sad K
10.—; Milan Schwartz, Virovitica K 20.—; J.
Benedek, Karlovac K 170.—, Jevrejsko omlad.
društvo, Sisak K 800.—, Miho Weiss, Donja Stu-
bica K 400.—; Ljudevit Kaufer, Hercegovac K
30.— N. N., Zagreb, mjesto vijenca na odar Sam.
Leitnera K 150.—, S. Weinberger, Vinkovci K
40.—

(Nastavak slijedi).

Šel Pesah vina

Čast nam je upozoriti židovske opći-
ne i veletrgovce vinom, koji žele imati
bijelog »Sel Pesah vina«, neka se pra-
vovremeno obrate na tvrtku

Ludwig Holländer

Maglaj (Bosna), Telefon 4.

Cijene oglasima

12 uvrštenja	$\frac{1}{4}$ stranice	K 15.000
12	" $\frac{1}{2}$ "	" 7.600
12	" $\frac{1}{4}$ "	" 4.000
12	" $\frac{1}{8}$ "	" 2.200
12	" $\frac{1}{16}$ "	" 1.250
Oglasi zaruka i vjenčanja		" 150
Kod 24 uvrštenja 10% popusta		
" 36	" 20% "	"

Crkveno-školskoj jevrejskoj općini (Se-
farad) u Beogradu

potreban je

nastavnik

za predavanja učenicima (cama) vjerois-
povedno jevrejske škole iz čitanja i pi-
sanja, veronauke i jevrejske istorije.

Plaća sa dodacima je do 2000 dinara
mjesečno.

Lica, koja bi se htjela primiti ove
službe, neka izvole podnijeti nismene
molbe sa svojim dokumentima Upravi
Crkv.-školske Jevrejske Općine u Beo-
gradu.

Beograd, februara 1921.

Instalacioni ured

za uvadjanje električnih centrala, elek-
trične rasvjete, telefona i telegrafa

Milan Freiburger

Bakačeva 5 Zagreb Bakačeva 5

PRVA KOPRIVNIČKA

Tvornica

bojadisanih tkanina

(Blaudruckfärberei)

Vilim Grünwald

Telef. 49 - Koprivnica - Telef. 49

VREĆE

iz jute, tekstilita i papira nove i upo-
trebljene u svim dimenzijama za bra-
šno, posije, ugaj i t. d., dobiju se
najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG

Vrhovčeva 13 ZAGREB Telefon 19-65

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća
uz najveću dnevnu cijenu —
Zavod za posudjivanje n. premoćnih pojava

Banka za trgovinu obrt i industriju

dioničarsko društvo

Jelačićev trg 4. - ZAGREB - Jelačićev trg 4.

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Dionička glavica K 5.000.000.— Pričava K 2.000.000.—

PRIMA

štedne uloške na knjižice i u tekućem
računu do daljnjega sa

4% čistih

KUPUJE I PRODAJE

vrijednosne papire, srečke svake vrsti, devize, strani zlatni
i srebrni novac.

PROVADJA BURZOVNE NALOGE.

FINANSIRA

industrijalna i trg. poduzeća.

ESKONTIRA

mjenice, doznačnice, čekove, odreske i žrijebane vrijednosne
papire, **daje predujmove** na vrijednosne papire,
kao dionice, rente, srečke i t. d. nadalje na otvorene knjižne
tražbine uz povoljne uvjete,

Prodaje promese za sva vučenja, izdajekreditna pisma
i čekove na sva tu- i inozemna mjesta, osigurava srečke,
proti gubitku na tečaju.

PAPIRA

pisućeg i risućeg pribora

za preprodavaoce na veliko i najjeftinije uz brzu,
točnu i solidnu podvorbu, može se dobiti kod

„MERKUR“

D. D.

veletrgovina i konfekcija papira

Telefon 17-95 ZAGREB Illica br. 31

Brzjavni naslov: PAPMERKUR

Podružnica: Beograd, Kralja Petra ulica 70

Tražite cijeniK badava

